

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

J. A.:

Rudarjem pri Trboveljski družbi v prevdarek.

Že od časa, ko se je začela pojavljati prva socialistična ideja med delavstvom, ko je začel delavec misliti na to, kako bi se z razrednim bojem rešil iz suženstva kapitala, se je kapitalizem — kakor hitro je spoznal nevarnost, ki mu preti od razredno-zavednega delavstva — trudil na vse načine uničiti to idejo. Preganjali in zapirali so boritelje za delavske pravice. Toda kljub vsem preganjanjem se jim ni posrečilo uničiti delavskega pokreta. Ko je kapitalizem uvidel, da na ta način ne more ubiti napredujočih sil razredno-zavednega delavstva, je začel v najnovejšem času izrabljati politično nezrelost delavstva. Slovenskega delavca namreč že v zgodnji mladosti vzgajajo v duhu blapčevstva, zlasti pa se še trudijo, da bi ga popolnoma zaslužili z alkoholom, kajti delavec, vzgojen v tem smislu, je nesposoben misliti pravilno in socialistično. V takšnih razmerah je živelo naše delavstvo večinoma že ob prevratu. Zato je naša buržoazija prav lahko preslepila delavstvo z raznimi lepimi obljubami. Ko je delavstvo končno vendar spregledalo ter spoznalo, da ni vse zlato, kar se svetli, si je začelo ustvarjati močne organizacije na socialistični podlagi. Kapitalizem pa je začel misliti, kakor hitro je uvidel nevarnost mladega delavskega pokreta v Jugoslaviji, kako bi ga zopet razbil. Računal je s politično nezrelostjo delavstva ter je bil že skoro prepričan, da se mu bodo posrečile njegove nakane. Pošiljal je svoje apostole razdora najprvo med najvažnejšo stroko delavstva — rudarje. Rudarska stroka je namreč najodločilnejši faktor v vsaki državi ter je obenem tudi najbolj dobičkanosna. Zato je bila glavna naloga jugoslovanske buržoazije, razbiti rudarske organizacije, ki bi pravzaprav morale biti avantgarda vsega delavskega pokreta. In res se je tem apostolom buržoazije s pomočjo delavske nezavednosti popolnoma posrečilo razbiti ta rudarski pokret.

A kaj so storili v dosego svojega namena? Najprvo so udarili po pastirjih in čredo razkropili. Nekateri so oznanjevali svoj evangelij v znamenju križa — krščanskega socializma, češ, da bodo priborili delavstvu nebesa na tej zemlji; mnogi jih je šlo za njimi. Drugi so zopet hoteli odrešiti delavstvo z narodnostjo, češ, z narodnostjo se bomo odrešili; po-

zabili so namreč, da lačen želedec ne pozna narodnosti in da vsi jugoslovanski kapitalisti z Trbovaljsko družbo na čelu, izkoriščajo delavstvo do poslednje kaplje krvi. Tudi za tistim jih je šlo nekaj. In prišli so zopet tretji, ki so pravzaprav zadali delavskemu pokretu smrten udarec, v največjo korist buržoazije: to so bili apostoli s svojo moskovsko diktaturo, ki so hoteli s krvavo revolucijo priboriti delavstvu raj na zemlji. Žal, da se je tem laži delavskim odrešiteljem posrečilo v največji meri zaslepiti delavstvo. Le mala peščica pionirjev prave socialistične razredne zavednosti je še ostala. Takšna je križeva pot rudarskega pokreta v Jugoslaviji. Danes je delavstvo tako zapeljano, da ne vidi svojega pravega sovražnika v kapitalu. Nasprotnika si predstavlja delavec v delavcu. Dočim se danes rudarji brez razlike strank s propalimi obrazi svojih žen in otrok zvišajo pod težo bede in pomanjkanja povišuje Trboveljska družba svojim delničarjem delnice, ker so tudi jugoslovanski kapitalisti pridno na delu, da čimveč nagrabijo.

Rudarji, ozrite se malo v preteklost, kako so vam ti demagogi obljubljali zmagov v vseh ozirih samo da vas izrabljajo v svoje grde nesebične namene, v korist Trboveljske družbe. In ko so vam potem vaše moči odpovedale, da ste morali seči po najskrajnejšem sredstvu, po — stavki za dosego zboljšanja svojega gmočnega položaja, so ti voditelji igrali tako čudno in nad vse klavrno ulogo, da je družba takoj v začetku pogajani spoznala, da ji stoji nasproti nasprotnik, ki se je sicer marsikaj učil — samo ne pravilno zastopati delavske interese. Težko so zastopnik socialistov prenašali in poslušali nepravilno nastopanje »nezavisnih« ter njihovega voditelja Štefanoviča, toda kaj hočeš? Če bi bili ugovarjali, bi bili to takoj demagoško izrabili »nezavisni« in njihovi bratci klerikalci z narodnimi socialisti vred.

Toda sadove tega občutite samo vi rudarji in jih boste občutili še toliko časa dokler ne boste s svojo lastno glavo začeli misliti, da boste zmožni vsakemu demagogu, naj si bo ta ali oni, pokazati vrata ter si sami ustanoviti enotno bojno fronto proti kapitalu na razredno socialistični podlagi.

Režim v bengalični luči.

Ministri za notranje zadeve od leta 1918, pa do danes so bili sami demokrati. Pribičević, Drašković, Pribičević, Marinković in samo tri mesece radikal Trifković. Štiri leta je tedaj že kraljevalo batinanje in nobene interpelacije in in-

tervencije — kakor tudi opozicionalni časopiši — niso mogle pripraviti gospode ministre za notranje zadeve do tega, da bi odpravili ta srednjeveški sistem kaznovanja. Ti gospodje ministri so bili še celo tako drzni, da niti niso hoteli pri-

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Franciskanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 12 Din, za inozemstvo 22 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštine proste.

znati, da njihovi podrejeni organi batinao — pa so jim interpellacije dokazoval z dejstvi! Skoro štiri polna leta so bile tedaj batine upravno sredstvo!

V zadnjem času je zasedel prestol ministrstva za notranje zadeve ali ministrstva policije, kakor ga imenujejo v Belgradu, minister Kosta Timotijević. Na njegov ukaz je izdalo notranje ministrstvo kraljevine SHS, upravni oddelek št. 25.957 z dne 22. avgusta t. l. vsem svojim podrejenim organom sledečo odredbo, ki je najbolj strašna obsodba sedanjega režima:

Semtertja se pojavljajo v javnosti poročila, da grešijo policijski organi (in orožniki) glede zakona o osebni svobodi državljanov.

Zakon nikjer ne predvideva telesnih kazni in batn, celo prepovedane so in predpisane so kazni za one, ki bi jih izvrševali.

Osebna svoboda državljanov je zaimenjena v ustavi.

Oblasti so v prvi vrsti dolžne spoštovati ustavo in zakone. Če pa na svojo roko, bodisi ob katerikoli priliki, tepejo, tolčejo in zlostavljajo državljane, s tem očitno kršijo ustavo in zakone.

V nobenem slučaju se ne smejo oblasti spozabiti tako daleč, da bi storile nekaj, kar je po ustavi in po zakonu prepovedano. Tu ni nobenega pomišljanja, državljan kriv ali ne kriv, to je vse eno. Dejstvo je, da se ne sme nikogar pretepiti, temveč da se mora vsakogar kaznovati le po zakonu.

Zato ukazujem:

1. resno se mora opozoriti vse oblasti na ustavo in zakone, ki prepovedujejo pretepiti državljane;

2. da policijski in orožniški organi takoj obvestijo o tem svoje podložnike;

3. da se policijske in orožniške oblasti brigajo za to, da se taki slučaj ne bodo pojavljali in da izročijo eventuelne krivce sodišču.

Minister za notranje zadeve s. r. K. L. Timotijević.

Sodruge opozarjamo še enkrat na dejstvo, da je ministrstvo za notranje zadeve z gorenjo odredbo potrdilo, da imamo prav mi, ki govorimo dan za dnem o neverjetni korupciji, ki se šopiri na vseh koncih in krajih.

Wranglovci v naši armadi.

Priobčujemo sledeči uradni akt vojnega ministra Vašiča, iz katerega je razvidno, da ne namešča belgrajska vlada pritepene Wranglovce le v poštnih, carinskih in v vseh mogočih uradih, medtem, ko odslavlja iz službe domačine, temveč tudi v armadi! Kot dokaz navajamo odredbo št. 136.:

Komandantu Dravske divizijske oblasti, Dj. št. 8531. Učenje Rusov državnega jezika.

Gospod vojni in mornariški minister je izvolil z št. 25.844 z dne 31. julija t. l. skleniti sledeče:

Več komandantov me je obvestilo, in tudi jaz sam sem se prepričal, da se Rusi, dodeljeni raznim uradom v armadi, še niso potrudili, da bi se naučili srbsko govoriti in pisati s cirilico in latinico, da bi mogli tem lažje opravljati svoje administrativne posle. Zaradi tega zaukazujem, da se morajo ti Rusi naučiti v najkrajšem času srbsko govoriti in brati in pisati cirilico, pri čemer jim morajo pomagati njihovi predpostavljeni. Tiste, ki ne bodo pokazali volje in truda, da bi zadostili zaukazanemu, morajo njihovi komandanti naznaniti, da jih odpustim iz državne službe.

Tako tedaj ta dokument, iz katerega je poleg drugega tudi razvidno, da smatra vojni minister edino-le srbski jezik kot državni jezik. Če gaziijo že ministri vidovdanske ustave, ki govori dovolj jasno o vseh treh jezikih, ki so enako pravni, potem je jasno, da jo gaziijo tudi vsi tisti, ki so podrejeni vladi. Mi ne bomo še naprej govorili o tej stvari kakor tudi ne o navedenem škandaloznem dokumentu. Upamo, da bo delavno ljudstvo do bližnjih volitev še boli izpregledalo ter se končno veljavno odločilo temeljito pomesti z reakcijo, ki je sedaj na vladi.

Politične vesti.

+ **Režim v bengalični luči.** Opozarjamo na naš današnji članek pod tem naslovom, obenem pa povdarjamo, da batinanje vključ ministrski prepovedi še ni prenehalo biti »upravno sredstvo«. Tako n. pr. so v občini Kruščici v Banatu pijančevali v neki krčmi orožniki obmejne policije. Ko so se napili, so vdrli v hišo St. Radosavljevića ter zahtevali od njega sol, ki da jo je utihtapil iz Rumunije. Radosavljević je zanikal to trditev, obenem pa protestiral, ker so udrli v njegovo hišo pozno ponoči. To pa je orožnike tako razburilo, da so ga pričeli tolči z bajoneti, nakar so ga vklenili ter odpeljali na orožniško postajo, kjer so mu postavili noge v hladno vodo, nakar so mu naštehi na zadnjico 50 udarcev s palico. Ko so bili gotovi s tem »poslom«, so ga bili z rokami po obrazu in sploh po vsem telesu, potegovali so mu s kleščami nohte s prstov in to toliko časa, dokler se ni onesvestil. Nato so ga odnesli v neki hlev, kjer so ga vrgli na kup gnoja. Drugi dan so pa že zopet prišli k njemu ter ga prosili za odpustčanje. Toda Radosavljević je slučaj že prijavil, vendar pa so orožniki po več dnevih, odkar so naznanjeni, še vedno v službi. Ta slučaj pa ni osamel, navedli bi jih lahko še več, toda izmed neštetihi smo navedli le tega, ki se nam je zdel zelo tipičen. Ali živimo v resnici v 20. stoletju?

+ **Notranje ministrstvo** je že zopet prejelo nešteto pritožb o svojih upravnih organih v Macedoniji, nadalje ob albanski meji in v črnogorskem ozemlju. **Policija** — povdarjajo pritožbe — zažiga domove najboljših črnogorskih junakov in pošilja žene, sestre in hčere tistih junakov, ki so prelivali v neštetihi bitkah svojo kri za zedinjeno Jugoslavijo. Toda to še ni vse — orožniki obešajo ljudi, ne da bi jih gnali pred sodnijo. Ali je potem čudo, da se prebivalstvo organizira ter vrača mlo za drago? — O grozodejstvih, ki jih zakrivila vlada, je bilo že dosti govora tudi v parlamentu. Radovedni smo, kaj bo notranje ministrstvo ukrenilo na

te pritožbe. Ali bo tudi sedaj imelo pogum, preiti preko njih na dnevni red?

+ **V ministrstvu pravde** izdelujejo nov predlog o sodnikih. Pomanjkanje sodnikov (!!) bodo odpravili na ta način, da bodo zahtevali od njih manj izpitov. (To pa najbrž zaradi tega, ker imajo v Srbiji sodnike, ki niso niti srednjih šol absolvirali! — Opomba ured.).

+ **Ministrstvo za socialno politiko** je nakazalo Osrednjemu odboru vojnih invalidov v Belgradu za Srbijo in Črno goro 750.000 Din, odboru v Zagrebu 228.000 Din, v Sarajevu 180.000 Din, v Ljubljani 90.000 Din in v Novem Sadu 54.000 Din.

+ **V Dalmaciji** je nastopil občuten glad vsled pomanjkanja živil.

+ **Turki** so v Mali Aziji predrsi grško fronto. Izgube so na obeh straneh zelo velike.

+ **Na Madžarskem** še vedno stavkajo usnjariji. Pogajanja med kovinarji in delodajalci se še vedno nadaljujejo. V Deczu še vedno stavkajo stavbinski in aprovizacijski nameščenci. Pogajanja za obustavitev rudarske stavke v Salgotarjanu še niso privedla do zadovoljivih zaključkov.

+ **V Gradcu** je vsled brzojavnega naročila stopilo vse tiskarniško osebje tamošnjih listov v stavko.

+ **Knjižgoveško delavstvo v Avstriji** je stopilo 1. t. m. v stavko, ker jim niso hoteli povišati plače. V slučaju, da bo stavka trajala dalj časa, se jim bodo priključili še tipografi.

+ **Avstrijski socialisti** so proti Seidlovi politiki, ki hoče prodati Avstrijo Italiji. »Arbeiter Zeitung«, glasilo avstrijske socialistične stranke povdarja, da ne more biti govora o tem, da bi se Avstrija gospodarsko in politično priklopila Italiji. O tem ima odločiti le parlament oziroma narod, ne pa nekoliko gospodov. Seidlova zunanja politika mora priti takoj pod kontrolo, obenem pa morajo takoj sklicati parlament.

+ **Dnevni red interparlamentarne unije**, ki zboruje na Dunaju je sledeči: 1. Volitev predsednika in urada konference. — 2. Izprememba statutov. (Poroča La Fontaine, belgijski senator). — 3. Gospodarska in finančna vprašanja. (Dr. Treub, bivši nizozemski minister financ). — 4. Pravice narodnih manjšin. (Baron Adelswaer, bivši švedski minister financ). — 5. Delo washingtonske konference in nadaljevanje te konference z obzrom na obnovo sveta. (Theodore E. Burton, član ameriške reprezentantske hiše). — 6. Omejitev oboroževanja. (Mario Montet, član francoske zbornice). — 7. Splošna in obvezna vojna dolžnost in uvedba civilne službe za osebe, ki se branijo vršiti vojno dolžnost. (Dr. Munel, bivši danski minister za narodno obrambo). — 8. Parlamentarna kontrola zunanje politike. (Dr. Mataja, bivši avstrijski državni tajnik). — 9. Kolonialni mandati in Zveza narodov. (van Kol, bivši član nizozemske zbornice). — 10. Poročilo interparlamentarnega urada o delovanju sveta po 19. konferenci. — 11. Objava imen zastopnikov skupin v interparlamentarnem svetu, za čas od 20. do 21. konference. — 12. Volitev enega člana v izvršilni odbor na mesto gospoda Schanzerja (Italija), ki je izstopil.

+ **Na Češkem** so podjetniki steklarke industrije z dne 1. t. m. odpovedali delavstvu veljavnost kolektivnih pogodb. O produkcijski krizi na Češkem smo poročali že v včerajšnjem »Napreju«.

+ **Na Poljskem** so sklenili poštni in brzojavni uradniki stopiti 6. t. m. v splošno stavko, če jim do tega časa ne bodo zvišali plače.

+ **Sovjetska vlada** je odredila delno mobilizacijo.

+ **V nemških mestih** je prišlo 31. avgusta do protidraginskih demonstracij.

+ **Neodvisni nemški socialisti** bodo imeli svoj strankin zbor 20. t. m. Na dnevnem redu je zelo važno vprašanje,

namreč: Zedinjenje proletariata. Rentera sta ss. Crispian in Ledebour. Stevilo strankinih delegatov znaša 200.

+ **Reparacijska komisija** je odbila nemško prošnjo za moratorij, sprejela pa je belgijski posredovalni predlog. Francoske čete ob Renu so dobile povelje, naj bodo pripravljene za marširanje v notranjost Nemčije. V zadnjih dneh opažajo premikanje čet, katere so znatno ojačili.

+ **Iz Londona** poročajo, da govore angleški dvorni in politični krogi z velikim gnusom o korupciji v Jugoslaviji. Pred dnevi smo že poročali o Wranglovem srebru, ki so ga odpeljali 35.000 kg iz Kotora, kjer je bilo že od leta 1920. V Londonu so prepričani, da ne bi mogel angleški parnik naložiti srebra, če ne bi imela vmes roke zelo odlična osebnost — ministrski predsednik Nikola Pašić. Le ta je hotel dobro zaslužiti. In v resnici znaša posredovalna provizija 250.000 funtov, kar znaša okoli 85 milijonov dinarjev. To senzacionalno vest so prinesli tudi že nekateri belgrajski dnevniki.

+ **Iz Tokija** poročajo, da gradi japonska vlada nove bojne ladje s polno paro kljub paktu, ki je bil sprejet na washingtonski konferenci za omejitev mornarice. Graditveni program za prihodnja tri leta je sledeči: štiri 10.000-tonske križarke, štiri 7000-tonske križarke, 24 1500-tonske križark in 28 modernih podmornikov. Ker ni nobene omejitve za podmornike, mora neizogibno slediti konkurenca v križarkah in Japonska se je namenila za odprto tekmo na Pacifičnem oceanu. Washingtonska pogodba vključuje le glavne bojne ladje, to je dreadnatke, ne omenja pa križark in lahkih križark. In kaj izgubi Japonska, ako nadomesti eno veliko dretnatko z dvaintridesetimi križarkami? Japonski navalisti pravijo, da bo bodoča vojna na Pacifiku koncentrirana v napadih na trgovske parnike in za te napade so lahke križarke nazpripravneše. Desettisočtonske križarke bodo opremljene z osempalčnimi topovi in bodo tvorile najmočnejšo lahko bojno eskadro na svetu. Štiriindvajset tisočpetstotonskih križark je namenjenih za napade na trgovske parnike. O da! Japonska je za razoroženje na suhem in morju! Saj so tudi druge kapitalistične države!

Dnevne vesti.

Historična razstava slovenskih slik je združena s prireditvijo II. Ljubljanskega velesejma in velja vsaka vstopnica za razstavišče tudi za poset te zelo interesantne razstave. Razstava tvori revijo celega razvoja slovenske slikarske umetnosti od dobe renesanse sem, to je od umetnosti 16. odnosno v začetku 17. stoletja do moderne realizma tja v leto 1880. Zastopan je zlasti baro, rokoko in bidermajerstvo v Sloveniji. Razstava je odprta cel dan in bo tvorila nekak pendant k »Narodni Galeriji« slovenske moderne umetnosti v Kresli na vogalu Stritarjeve ulice in Šolskega drevoreda.

Razstavniki prostori II. Ljubljanskega velesejma bodo od sobote dne 2. septembra od 12. dalje odprti nepretrgoma vsak dan od 8. do 18. Na zabavnem delu sejmišča izven razstavišča se nahajajo restavracijski, kavarniški in drugi zabavni prostori, ki so odprti od 9. dopoldne do oblastveno določene policijske ure. Po 18. zvečer je dovoljen vstop v zabavni del razstavišča le iz Gosposvetske ceste pri vходу v Lattermanov drevored proti posebni vstopnici 20 K, ki so je posestniki permanentnih legitimacij in sejmskega znaka prosti.

Posestniki permanentnih legitimacij: Sejmski znak, ki upravičuje v zvezi z legitimacijo vstop v vse razstavne in veselilne prostore II. Ljubljanskega velesejma, se letos dobe šele pri blagajnah Ljubljanskega velesejma brezplačno v zameno za pri legitimaciji se nahajajoči kupon, ki ga blagajna pridržuje. Do polovične vožnje v Ljubljano pa upravičuje že legitimacija sama na sebi, ne da bi bil za to potreben sejmski znak.

»Tribuna« tovarna dvokoles in otroških vozičkov. F. Batjel, Ljubljana, Karlovska cesta 4. Zvonarska ulica 1, trgovina Stari trg 28. Edina te vrste v Jugoslaviji in njen cilj je: »Brez truda ni kruha«. Tovarna je opremljena z najmodernejšimi stroji in tehničnimi pripomočki za najnatančnejšo izdelavo. Ima posebne oddelke za emajliranje z ognjem, brusilnico, pobakrenje in poniklanje. V kratkem času obstanka je v dobilo novo podjetje odjemalce iz cele države SHS. Poseben oddelek sprejema v popolno popravilo dvokolesa, otroške vozičke, šivalne, kakor tudi vse v mehanično stroko spadajoče stroje itd. Podjetje ima v zalogi vsakovrstne strojne dele in pneumatike. Lastne izdelke razstavi podjetje v paviljonu F št. 152 na kar občinstvo posebej opozarjamo. Ceniki franko.

Trboveljska družba. Naše bralce opozarjamo na govor s tem naslovom sodr. posl. dr. M. Koruna na 95. seji Narodne skupščine, ki ga pričemo objavljati začetkom prihodnjega tedna.

Listnica uredništva. V včerajšnjem uvodniku se nismo potrudili predstaviti nemška imena čeških mest na slovensko. Storili nismo tega tudi zaradi tega, ker smo opazili, da objavlja nemška imena še celo tisti »Slov. Narod«, ki se v svojem gorečem nacionalizmu najbolj zaganja v take vrste napak. Slednjič pa tudi nismo imeli časa... Toliko »Slov. Narod« za pod zobe.

Ljubljana.

Podružnica »Svoboda« Vič - Glince priredi v nedeljo, 3. t. m. vrtno veselico v restavraciji »Amerika« na Glincah. Začetek ob 4. popoldne. Vstopnina 3 Din. Na sporedu: Godba, srečolov, ribji lov, šaljiiva pošta in ples. Ker je čisti dobiček namenjen za zgradbo »Delavskega doma« na Glincah, vabimo vse prijatelje delavske misli k obilni udeležbi. — Odbor.

Vse upokoience in aktivne služabnike opozarjamo na v številki 1. »Upokoience« sklicani važni sestanek, ki se bo vršil danes v soboto, ob 6. popoldne. Udeležba dolžnost!! — T. č. vodstvo konsorcija upokoiencev.

Pozor tisti, ki vas pete srbe! Kdor se hoče v zimi poceni zabavati, naj se kakor mogoče hitro vpiše v »Delavsko izobraževalno društvo Svoboda v Spodnji Šiški«. Zakaj neki? Vsak torek zvečer od 20.—22. lahko pride v Zadržni dom, kjer se boš vpisal v plesni tečaj in zvedel za vse podrobnosti. — Plesni odbor.

Svečana predstava v Opernem gledališču na čast udeležencem II. Ljubljanskega veleselja, ki je bila javljena za danes ob 8. uri zvečer se začne že ob pol 8., nakar opozarjamo cenjeno občinstvo.

Gledališče veleselja »Deveta dežela«. Spored 2. in 3. septembra: 1. »Gospodična Lie« — plesni prizor; 2. »Don Pasquale« groteska; 3. »Danes modernes« gg. Edit in Gaillard; 4. »Dnevi našega življenja« — dramski prizor z petjem; 5. »Spominski dan« — tragedija starosti; 6. »Vanika-Tanjka« — šaljiiva pesmica g. Dragomirkega; 7. Slike iz Kavkaza z nacionalnimi plesi; 8. Salonski zbor bratov Zajcev — v nezastlisanem repertoaru; 9. »Je sais que vous êtes jolie« — uprizorjena francoska romanca; 10. »Umorilas« pojoča slika žanra »primitiv«; 11. »Horovod« — all kmetijske igre na Ruskem z petjem in narodnim plesom. Osebe: gospe: De Spiler (sopranistinja), Valrejeva in Marinčič (mezzo-sopranistinja), Kartič (altistinja), Abramova, Nikolajeva in Turgenova (poesalke), Karjarina (igralka in plesalka); gg. Vasič (tenorist), Veron (baritonist), Cigankov (basist), Golovin in Merkov plesalca, Lebedinski (režiser in plesalec), Senkurov (komik, pevec in igravec); gg. Edite in Gaillard — »moderni plesalci«; mešani zbor dirigent g. Boldirev. 20 oseb »Conferenciez« — g. Danilo. Režiser g. Putjata, slikar ga. Zaharova. Orkestri »balalajke« in društvo »Sokol«. Začetek ob 8. zvečer. V ponedeljek nove točke za prvi nastop novih moči.

Lilium. Vse sejske dni prireja Narodno gledališče predstave na čast udeležencem II. veleselja v Ljubljani. V nedeljo, dne 3. t. m. se vprizori v dramskem gledališču učinkovita in nenavadno originalna drama slovečega dramatika Molnarja. Sestaja iz sedmih slik, katere se gode deloma na zemlji in deloma v nebesih. Lilium, simpatičen vagabund, po poklicu hlapec pri vrtilaku, umrje na tragičen način. Ponj pride nebeska policija, vzbudi ga in odvade v nebesa, od tu ga spremi spet na zemljo k zapušeni vdovi in hčerki, kateri prinaša mrtvi oče čudovit dar, zlato zvezdo, ukradeno z večernega neba. Veletipičen je zapeljivec glavnega junaka. Zelo zanimivo so tudi ostale osebe, ki so slikane vse globoko resnično. Igro imenuje avtor predmestno legendo. Igrala se je po vseh večjih evropskih odrih ter imela povsod sijajen uspeh.

Celje.

Ustanovni občni zbor zadruge »Delavski dom« v Celju se bo vršil v torek, 5. t. m. ob pol 8. zvečer v dvorani pri »Zamorcu«. Tam se bodo sprejemali novi zadržniki. Sodrugi, pridite vsi! — Od kamna do kamna palača. — Prip. odbor.

Če mački na rep stopiš zacvili. Pa pošteno je zacvilila, ko smo z ogorčenjem vsled slučaja Führendratha napadli vladujočo kliko na magistratu. Sedaj bi se rad dopisnik »Nove Dobe« zmuzal iz zagate. Le nikar se ne razburjajte. Mi vsi poznamo vaše delo. Naša »laž« ni preveč nesramna, če pogledamo, koliko časa ste reševali razne prošnje na magistratu. Spomenica za zboljšanje plač plinarniških uslužbencev se je enostavno zgubila. Enako se je zgubila spomenica klavniških delavcev in mestnih stavbin-skih delavcev. Prošnja grobarjeve žene se je zavlekla 7 mesecev in prošnje re-vežev so se ravno tako zgubile. Po-tem pa pravite, da vam mečemo polena pod noge, ko razkrijemo vaše »požrtvo-valno« delo. Volitve so, pa vas je sram pred stotisoč volilci, ker je vaše delo pasivno. Druge črnite, samo da sebe perete. Sodr. Koren bi se kot župan vsaj toliko brigal, da bi se akti enostavno ne zgubili. Če pa Leskovšku »očitate preživljanje z delavskimi krvavimi žulji«, je zanj to toliko, kot za g. Rebeka red Sv. Save. On je lahko ponosen na tako hlatenje, ker bo užival še večje zaupanje. — Prihodnjič pa bomo več napisali o vašem »požrtvo-valnem delu«.

= Vrednost denaria. 1 dolar velja 90 Din, 1 lira 4.25 Din, 100 avstrijskih kron pa 13 par. V Curihi velja 100 naših kron 1.40 švicarskih frankov.

Po svetu.

Reakcija na Nizozemskem. Pri zadnjih splošnih volitvah na Nizozemskem, pri katerih so prvič volile žene, je zmagala klerikalna stranka. V prejšnjem parlamentu, ki je bil izvoljen leta 1919., so imeli klerikaci 50 odstotkov mandator, zdaj jih imajo 59. Socialisti so izgubili dva sedeža in komunisti dva. Največji poraz so doživeli liberalci: izgubili

so polovico mandatov, katere so osvojili klerikalci. J. F. Ankersmit, urednik socialističnega organa »Het Folk« piše, da je ženska volilna pravica odgovorna za zmago reakcije. Žene, ki so niso nikoli brigale za politiko, so zlahka postale žrtve duhovnikov, posebno na kmetih in v malih mestih, kjer ima cerkev še precej moči. »Celo žene naših sodrugov so v mnogih slučajih volile klerikalce,« piše Ankersmit. V mestih, kjer imajo delavci močne politične in kulturne organizacije, je bilo seveda drugače. To je pokazal Amsterdam, kjer so socialistični glasovi narastli za tri odstotke. »Socialisti ve-mo,« piše Ankersmit, »da ženska volilna pravica nekaj časa več škodi kot pa ko-risti delavskemu razredu. Žene so pro-porčno pod veliko večjim vplivom nazad-njakov kakor pa možje; zlasti velja to pri nezavedni masi. Kljub temu smo se bojevali za žensko volilno pravico in ve-seli smo, da jo zdaj imamo. Majhen po-raz nas ne plaši. Zdaj mora priti veliko delo izobrazbe med ženstvom in pri pri-hodnjih volitvah izbrišemo poraz z zma-go.« Drugi faktor, ki je pomagal klerikal-cem na Nizozemskem do zmage, so libe-ralci. Ta stranka ni več nositeljica libe-ralizma, pač pa je predstavnica kapita-lizma. V zadnjem parlamentu so liberalci nasprotovali vsakemu delavskemu zaka-nodajstvu in davkom na kapital. Vsled tega so volilci rajši glasovali za očitne nazadnjake (klerikalce) kakor pa za sle-parske naprednjake, ki se izdajajo za li-beralce.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

! Kar je res, je res !
Testenine

„PEKATETE“

so tako okusne in tečne, da so splošno hvaljene. Zahtevajte jih pri trgovcih!

se priporoča za na-
kup najboljših instru-
mentov izvrstnih to-
varn po najsolidnejših
in nizkih cenah.

Največja zaloga
klavirjev in pianin v Ljubljani.
TVRDKA J. DOLENC,
Ljubljana, Hrišerjeva ulica št. 5

Najzanimivejše
Ljubljanskega veleselja
bode brez dvoma

oddelek št. F 123—124

trgovskega paviljona in razstavišča. Vse najpraktičnejše, najlepše in najboljše, kar je svetovna tehnika v stroki

šivalnih strojev

dosedaj iznašla in preiskusila,

razstavi svetovna tvrdka

INGER ŠIVALNI-STROJI

Bourne & Co.

v svojih paviljonih na ogled. Najmodern. šivalne stroje bo

gonila električna sila

kar prihrani čas in denar.

To ni življensko vprašanje samo tvornice marveč velja dan-danes prihranitev časa in denarja posebno za rodbine.

Obisk

teh paviljonov Vam bo donesl več koristi in zabave kot vse senzacionalne kino-predstave!

Med univ.
dr. Matija Ambrožič
 specialist za otroško zdravstvo
 ord. ob delavnikih od 1/23h—1/24h
 Ljubljana, Gradišče 9/I. nad.

Išče se
pečarski pomočnik

popolnoma samostojen delavec, ki bi prevzel vodstvo, eventualno tudi kot kompanjon, starejši človek popolnoma siguren v vsakem delu, soliden in natančen. Denar postranska stvar. Oferte pod „prihodnost“ na npravo „Napreja“.

Trgovina z galanterijskim in modnim blagom
M. BARTL

Citajte naš tisk!

Dnevnik „NAPREJ“ stane mesečno Din 12.—
 Tednik „LJUDSKI GLAS“ stane mesečno 3.—
 Mesečnik „NASI ZAPISKI“ stane letno 25.—
 Oskar Wilde: „PRAVLJICE“, elegantno vezane 12/50
 Karol Marks in Friderik Engels: „KOMUNISTIČNI MANIFEST“ 1.—
 Bauer - Uratnik: „POT K SOCIALIZMU“ 1.—
 SOCIALIZEM IN VERA“ broširana 7.—
 lepo in trdno vezana 9.—
 F. Engels - Žagar: „RAZVOJ SOCIALIZMA“ od utopije do znanosti, stane 5.—
 Naroča se v Ljubljani, pošt. predal štev. 168.

Osebna naročila v Ljubljani, Franciškanska ulica 6/I. (Učiteljska tiskarna.)

„VOLKSSTIMME“ izhaja 2 krat tedensko, stane mesečno 2/50
 Naroča se v Mariboru Ruška cesta 5.

„DELAVEC“ glasilo Strokov. kom. za Slovenijo, Ljubljana. Družinski list „KRES“ izhaja mesečno in stane letno 40.—
 Naroča se v Ljubljani, Židovska ulica 1.

Razširjajte naše časopise in knjige! — V izobrazbi in zavednosti je naša moč!

25 CELJE 25

Marija Baumgartner.

Velika zaloga vsakovrstnega novega pohištva domačega in tujega izdelka. Divani, madraci, pernice, odeje.

Kompletna oprema za novoročence. 25. Samo v Gosposki ulici. 25. Zmerne cene! Delo solidno!

SVILA

modni nakit, vse potrebščine za šivilje in krojače najceneje pri:

A. ŠINKOVIC nasl. K. SOSS,
 Ljubljana, Mestni trg 19.

! LJUBLJANSKI SAJAM !

Industrijski paviljon, mesto br. 386

SUKNO
 za promenadne in športne obleke v bogati izbiri
A. & E. Skaberné
 Ljubljana, Mestni trg 10.

Akordno partijo zidarjev in tesarjev

išče za takoj
Gradbeno podjetje
 inž. Al. Krovat in inž. Alb. Černe,
 Ljubljana, Krekov trg 10/I.

naznanja, da je otvorila prodajalno v židovski ul. št. 5 in se slavnemu občinstvu priporoča za nadaljno naklonjenost.

Uvoz in prodaja raznovrstnega inozemskega manufakturnega blaga.

A. & E. SKABERNE

Ljubljana, Mestni trg.

Posebni oddelek za pletenine, trikotarje in perilo.

Utemeljeno god. 1881.

Utemeljeno god. 1881.

AND. JAKIL

tvornica koža i cipela d. d., Karlovac.

Brzjavi: Jakil, Karlovac. Telefon: pisarna 70, tvornica 50, stan 118.

Proizvaja:

Vaches džonove u poluticama. — Vaches krupone. — Okrajine Vratove. — Tabanice (Brandzalne). — Teletinu žutu i crnu Kravine žute. — Kipse cugovane. — Boxealf u svim bojama. — Solidna kvaliteta.

Cipele muške i ženske iz boksa u svim bojama, teletine i kravetina. — Moderne, amerikanske i obične radničke (bakandže). — Elegantna izradba iz čiste kože.

Paviljon I. br. 386.